

KÖKTÜRK TARİHİNİN ÇOK ÖNEMLİ BİR BELGESİ: SOGUTÇA BUGUT YAZITI

Tanıtanlar: SAADET ÇAGATAY - SEMİH TEZCAN

Burada tanıtılacak olan Sogutça yazıt ilk olarak S. G. Klyaştorıny ve V. A. Livşits tarafından, Semerkand şehrinin kuruluşunun 2500. yıldönümü dolayısıyla yayınlanmış olup türlü konulardaki araştırmaları içine alan *Strani i narodi vostoka* (Moskva 1971) adlı eserde "Sogdiyskaya nadpis' iz Buguta" ("Bugut'ta bulunan Sogutça Yazıt", s. 121-146) başlıklı bir makaleyle bilim dünyasına sunulmuş, aynı yazarlar *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae* dergisinin 26. cildinde (1972) bu makaleyi İngilizce ve yeniden gözden geçirilmiş olarak bir daha yayınlamışlardır: "The Sogdian inscription of Bugut revised" (s. 69-102). Tanıtmamız bu makalelere dayanmaktadır.

Mongol arkeologlarında Ts. Dorjsüren 1956 yılında Mongolistan'daki Bugut şehrinin 10 km. kadar batısında Arahangay aymağı bölgesinde, 6-8. yüzyıllardan kalma bir Türk mezarlığı bulmuştur. 35x16x0,5 m. boyutlarında bir toprak yığını üzerinde çapı 10 m., yüksekliği ise 0,7 m. olan bir taş kurgan, bu kurganın güneydoğusunda ise kumtaşından bir yazılıtaş bulunmaktadır. Toprak yığınının dışında 270'ten çok balbalın bulunduğu bir dizi vardır. Yazılıtaşın yüksekliği 1,98 m. genişliği 0,7 m., kalınlığı 0,2 m.dir, kaplumbağa şeklinde bir kaidenin sırtına oturtulmuştur. Taşın dört yüzü de yazılıdır, bu yüzler şimdi *B I*, *B II*, *B III*, *B IV* kısaltmalarıyla gösterilmektedir. Yazılıtaş ve kaidesi toprağın 3 m. kadar derinliğine gömülmüş durumda iken çıkartılmış ve Tsetserleg'teki Arahangay bölge müzesine konulmuştur. Yazılıtaşın sağ üst yanı kırıktır. Ayrıca, yazılıtaşın üzerini örtmüş olan bir damı taşıdıkları anlaşılan altı adet ağaç direğin kalıntıları bulunmuştur. 1969 yılında bu mezarlıkta S. Klyaştorıny, 1970 yılında da V. Livşits incelemeler yapmışlar, Livşits yazılıtaşın kopmuş iki küçük parçasını bulmayı başarmıştır.

B. Rinchen, 1968'de Mongol Bilimler Akademisi dergisinde bu yazıtın bazı fotoğraflarını yayınlamış ve bir Uygur yazıtı olduğunu bildirmiştir. Aynı yıl S. Klyaştorıny müzeye konulmuş olan yazıtın fotoğraflarını çekmiş ve V.

Livşits bu fotoğraflara dayanarak taş üzerindeki yazıların Sogutça olduğunu tespit edebilmiştir.

Yüzyıllarca toprağa gömülü olarak kalmış olan yazılıtaşın birçok yeri aşınmış, okunamaz duruma gelmiştir. Bu yüzden taş üzerinde kalan yazıların okunması ve anlamlandırılması oldukça güç olmuştur. Yine de bu yazıt üzerinde çalışan iki bilgin çok önemli sorunları çözebilecek bir metin ortaya koymayı başarmışlardır.

Yazıtın B I, B II, B III yüzleri Sogutça, B IV yüzü Sanskrit dilindedir. Sogutça metin B I ile başlamaktadır. Burada yazılıtaş için Sogutça *pts'kh* sözcüğü kullanılmıştır. B I'de 5, B II'de 19, B III'te 5, B IV'te 20 satır yer almaktadır. Sogutça metinde satırlar yukarıdan aşağıya doğru yazılmış olup birbirini soldan sağa doğru takip etmektedir. Satırların uzunluğu 120 cm. kadardır. B IV (Sanskrit metin) üzerindeki çalışmaların sürmekte olduğu bildirilmektedir.

Bugut yazıtının, bugüne kadar bilinen 7-9. yüzyıllarda Köktürk ve Uygur kağanları ve ileri gelen devlet adamları için dikilmiş anıtlardan oldukça farklı olduğu göze çarpmaktadır. Gerçi V. Ya. Vladimirtsov'un yapmış olduğu sınıflandırmaya göre bu yazıtın bulunduğu mezarlığın "hanlar mezarlığı" sayılması gerektiği açıktır. Özellikle yazılıtaşın bir kaplumbağa sırtına oturtulmuş olması burasının bir "hanlar mezarlığı" olduğunu göstermektedir. Fakat yazıt üzerinde II. Türk hanedanının (691-742) sembolü olan şematik bir şekilde çizilmiş dağ keçisi bulunmamaktadır. Buna karşılık, yazıtın tam olarak korunamamış olan üst kısmındaki kabartmada (hakanlık sembolü değil de) belden yukarısı eski Türklerin efsanevi totem sembolü olan kurt, belden aşağısı ise (tuhaf fakat sarih olarak resmedilmiş) insan olan bir yaratık bulunmaktadır. Hiç şüphesiz bu kabartma Türklerin türeyiş efsanesine dayanmaktadır (bu efsanenin en iyi anlatıldığı yer 556-581 yılları olaylarını anlatan, 629 yılında yazılmış *Chou-shu* Çin hanedan kroniğidir). Bugut yazıtında II. Türk hanedanından hiçbir kağanın adı geçmemektedir. Bunlar, Bugut yazıtının I. Türk hanedanı zamanında dikilmiş olduğunu ortaya koymaktadır, Sogutça yazıtının şekli ve kimi yazım özellikleri de yazıtın eskiliğini kanıtlamaktadır.

I. Türk hanedanının kurucusu Bumın ve kardeşi İstemi'nin adları Orhun yazıtlarında geçmekteydi. Fakat I. hanedanın öteki kağanlarının adları yalnız güçlükle yapılmış Çince çevriyazılardan bilinmekteydi. Bugut yazıtında ise bu kağanlardan bazılarının adları bulunmaktadır: Nivar Kağan (*mw'ı γ'γ'n*), Muhan Kağan (*mw'γ'n γ'γ'n*), Bumın Kağan (*βwmyn γ'γ'n*), Taspai

Kağan (*t'sp'r γ'γ'n*). Bu Kağanların adlarının Bugut yazıtından, Eski Türk yazıtlarından ve Çince kaynaklardan bilinen şekilleri şu çizelge ile topluca gösterilebilir:

Bugut yazıtı	Eski Türk yazıtları	Çince kaynaklar			
		N.Ya.Biçurin'in Çevriyasında	B.Karlgren'in kabul ettiği Eski Çince telaffuz	S.E.Yahontov'a göre adın orijinal şekli	Hükümdarlık süresi
<i>βwmyn</i> <i>γ'γ'n</i>	<i>Bum:n</i> <i>qayan</i>	T'u-men (hükümdarlık adı: <i>I-li k'o-han</i>)	<i>t'uo men</i>	<i>tumyn</i>	ölümü: 552
?	—	<i>Kuo-lo</i> (hükümdarlık adları: <i>I-hsi-chi, Ai k'o-han, I k'o-han</i>)	<i>khuâ lâ</i>	<i>qara xvara?</i>	ölümü: 553
<i>mwy'n</i> <i>γ'γ'n</i>	—	<i>Ch'i-chin</i> (<i>Ssü-chin</i>), <i>Yen-tu</i> ; (hükümdarlık adı: <i>Mu-han k'o-han</i>)	<i>muk γân</i> <i>muk kân</i>	<i>muyan</i> <i>muqan</i>	553-572
<i>t'sp'r</i> <i>γ'γ'n</i>	—	<i>T'o-po k'o-han</i>	<i>thâ puât</i>	<i>tapar</i>	572-581
<i>mw'r</i> <i>γ'γ'n</i>	—	<i>Nie-t'u, Şê-t'u</i> , hükümdarlık adları: a) <i>Er-fu k'o-han</i> (<i>T'o-po</i> zamanında küçük kağan) b) <i>Şa-po-lïo k'o-han</i>	<i>ñzie b'uk</i> <i>ñzie b'uât</i>	<i>ñebuk</i> (<i>ñevuk</i>) <i>ñebar</i> (<i>ñevar</i>)	572-581 581-587

Yazıtta 572-580 yılları arasında geçen olaylar anlatılmaktadır. Yazıtta bulunmuş kurganın Sogutça metinde adı beş defa geçen Mahan Tegin'in hatırasına düzenlenmiş olduğu, yazıtın da bu şahıs için dikilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Mahan Tegin adı yalnız bu yazıtta geçmektedir, öteki kaynaklarda ve Çin kroniklerinde bu ad bulunmamaktadır. Mahan Tegin'in Muhan Kağan'ın küçük erkek kardeşi olduğu ve gerek Muhan Kağan (hükümdarlığı 553-572), gerekse Taspar Kağan (hükümdarlığı 572-581) zamanlarında bir süre saltanat naibi olduğu anlaşılmaktadır. Metindeki eksiklikler yüzünden Mahan Tegin'in faaliyetleri hakkında daha çok bilgi çıkarılamamaktadır. Klyastorniy ve Livsits bazı cümlelerin çeşitli biçimde yorumlanmasıyla değişik sonuçlara varılabileceğini göstermektedirler. Metinde geçen tavşan yılı 559, 571, 583, 595, 607 veya 619 olabilir. Bunlar arasında en çok 571 yılı üzerinde durulmaktadır. Muhan Kağan'ın da 572'de değil 571'de veya 570'te ölmüş olduğunu gösteren bazı ipuçları vardır.

VI. yüzyılın 60. yılları sonuna doğru o zamanın güçlü devletleri olan Bizans, Sasani İran ve Çin yanında Türkler de büyük ve kudretli bir devlet kurarak Uzak Doğu ile Akdenizi birleştiren büyük ticaret yolunu denetimleri altına almışlardı. Gittikçe güçlenen bu imparatorlukta 70. yıllarda din sorunları da oldukça karmaşık bir durum almıştır. Öteden beri süregelen Yer'e, Gök'e, Atalar'a tapma ve şamanlık inançları yanında Mazdaizm ve Buddhizm gibi büyük dinler de etkilerini göstermeğe başlamıştı. I. Türk hanedanı kağanlarının imparatorluğun ideolojik birliğini sağlamak için özellikle Buddhizm'in devlet dini olarak kabul edilmesini yararlı buldukları anlaşılmaktadır. Din bakımından ortaya çıkan sorunlar kendileriyle birlikte birçok idari, siyasi ve ekonomik sorunlar da getirmişti. Ancak 581 yılında Köktürklerin Çin idaresi altına düşerek bağımsızlıklarını yitirmeleriyle durum büsbütün karışmış ve Buddhizm'i devlet dini olarak kabul ettirme yolundaki girişimler de sonuçsuz kalmıştır.

Buddhizm, Türkler arasında ilk olarak Hun devletinden sonra Doğu Türkistan'da kurulan ve *A-şi-na* boyu ile genetik ve tarihi ilişkisi bulunan devletler zamanında görülür. Bu dinin Türkler tarafından resmen kabul edilmesi için ilk adım da Muhan Kağan tarafından atılmıştır. Taspar Kağan zamanında ise Buddhizm'in yayılmasına daha çok önem verildiği görülmektedir. İşte, Bugut yazıtı bize devlet merkezinde kurulan büyük bir *samgha* "Buddhist cemaati" üzerine de bilgi vermektedir. Metinde bildirildiğine göre bu ilâhi cemaatin idaresi Tanrının buyruğuyla Mahan Tegin'e verilmiştir. Bu olay daha önce Çin kaynaklarından da bilinmekteydi. Taspar Kağan'ın Buddhizm'i devletin resmî dini olarak 574 yılında kabul etmesinden hemen sonra Kuzey Chou devletinde imparator Wu-ti zamanında Buddhizm yasaklanmış, bunun üzerine ünlü Hintli misyoner rahip *Jinagupta* müritleriyle birlikte Türk ülkesine gelerek on yıl (574-584) Buddhizmi öğretmiş ve yaymıştır. Bu zamanda Buddhizme ait bazı bazı metinler Türkçeye çevrilmiş, Taspar Kağan adına bunların nüshaları yazdırılmış, Buddhist tapınakları ve manastırları kurulmuştur. Taspar Kağan'ın kendisi de buddhist dinî törenlerine katılmıştır.

Klyaştorıny ve Livşits bu yazıtın yazarının çok iyi Sogutça bilen bir Türk, veya Türkçe ad taşıyan bir Sogutlu olduğunu tahmin etmektedirler. Metinde geçen (.) *wk' tryw'n'*in (belki: *Buqa Tarhan?*) bu yazıtın yazarı olduğu düşünülmektedir. Onun *Avesta*'da geçen bazı Zerdüşti terminlerini kullanmış olmasına dayanarak Buddhist olmadığı kanısına varılmıştır.

Metinde hükümdar adlarının önünde geçen Sogutça $\beta\gamma$ "Tanrı" sözcüğü Klyaştorıny ve Livşits'e göre gerçek anlamıyla "Tanrı" veya "ilahî" olarak

değil "bey" olarak anlaşılmalıdır. Daha sonraları Uygur hükümdarlarının da *täyri* unvanını taşımış olmalarına bakarak yazarların bu görüşüne katılmamak mümkündür. (Ayrıca yazarlar Eski Tü. *bäg* sözcüğünün İranca *bag* "Tanrı"dan gelmiş olduğunu kesinlikle kabul etmişlerdir. Oysa, G. Doerfer'in *Türkische und mongolische Elemente im Neupersischen*, cilt II (Wiesbaden 1965), s. 403 s. 403 ve devamında göstermiş olduğu gibi bu hiç de kesin değildir. Orhun yazıtlarında olduğu gibi Bugut yazıtında da kağanların Tanrı ile insanlar arasında yer alan, Tanrı ile konuşabilen bir "aracı" niteliği bulunduğu görülmektedir. Bu yüzden onlara "ilâhi" sıfatının (Eski Tü. *täyri*, Sogut. $\beta\gamma$) verilmiş olmasını yadırgamamak gerekir.

Bugut yazıtı I. Türk kağanlığının sosyal yapısı ve o çağın toplum hayatındaki hierarşik düzen üzerine de değerli bilgiler vermektedir. Hierarşik düzeni şu sıralamaya göre kabul edebiliriz:

Kağan

Kağanın erkek akrabaları

şadapıtlar

tarhanlar

kurkapınlar

sengünler

tudunlar

ath savaşçılar

halk

Kurkapın unvanı ilk olarak bu yazıtta geçmektedir, bunun Orhun yazıtlarındaki *bäg* yerine kullanılmış olduğu sanılmaktadır.

Bugut yazıtı en eski Sogutça metinlerden biridir (bu konuda yazarlar oldukça ayrıntılı bilgi vererek Sogutça metinlerin yazılış tarihleri üzerinde durmuşlardır). Burada Eski Türk alfabesinden hiç bir ize rastlanmadığı gibi Türk kağanlığının bu çeşit işlerle (yazıtı hazırlatma, kazdırma v. b.) uğraşan makamı hakkında da bir bilgi bulunmamaktadır. Oldukça gelişmiş bir yazı dilinin örnekleri olan Eski Türk yazıtlarının eski bir geleneğe dayandığı açıktır. Bu geleneğin kurulmasında Sogutluların oynadığı rolü aydınlatmak bakımından Bugut yazıtı büyük önem taşımaktadır. Bu konuda ayrıntılı çalışmalar yapılması gerekir. Şimdilik sadece VI. yüzyıl sonlarında Türk Kağanlığında Sogutçanın yazı dili olarak kullanılmakta olduğunu söyleyebiliriz. Bugut yazıtı, II. Türk hanedanı zamanından kalan Kül Tegin ve Bilge Kağan

yazıtlarıyla karşılaştırılabilir. Bu karşılaştırmada ilk göze çarpan Orhun yazıtlarının 1. kişi ağzından anlatılmış olması, Bugut yazıtının ise bir tarihçi üslubuyla 3. kişi ağzından anlatılmış olmasıdır.

Yazıtın Sogutça olması dolayısıyla Türk-Sogut ilişkileri üzerinde de duran yazarlar bu ilişkilerin 6. yüzyılın 50-60. yıllarında geliştiğini belirtmişlerdir. 545 yılında Bumin Kağan'ın karargahına gönderilmiş olan Çin sefiri *An-po-p'ang-t'o* Kansu'lu bir Sogut'tu. Tu-lan Kağan'ın (588-599) en yakın danışmanlarından biri olan *An Sui-chie* de Türk politikasında Çin etkisine şiddetle karşı koymuş olan bir Sogutlu idi. Şi-pi Kağan zamanında (609-619) Çinliler Doğu Türk Kağanlığının gücünü politik bakımdan kırmağa çalışırken Çin'in Batı Bölgesi (= Doğu Türkistan) genel valisi P'ei chü, Sogutluların ticaretini engellemeğe çalışmıştır. Fakat Mongolistan'da Sogutlular ona karşı büyük siyasi düşmanlık göstermişler ve şiddetle aleyhtarlık yapmışlardır. Türk Kağanlığında huzursuzluk çıkartamayan ve siyaseti bozamayan P'ei Chü, Çin imparatoruna şu raporu göndermiştir: "Türkler kendileri saftır, uzak görüşlü değillerdir, bunlar arasında kargaşalık çıkarmak kolaydır. Ne yazık ki aralarında birçok Sogutlu yaşamaktadır, bunlar hiyleci ve sinsidirler; Türkleri idare ederler, herşeyi öğretirler (= yol gösterirler)".

YAZITIN SOGUTÇA METNİ VE ÇEVİRİSİ

B kısaltması "Bugut Yazıtı" için, B I "sol yüz", B II "ön yüz", B III "sağ yüz" için kullanılmıştır.

B I

- (1) ('*mwh?*) [...] (*pt*) *s'kh 'wst't δ'r'nt tr'wkt c(yn)st'n kw(s)'tt 'γsywn'k*
"Bu ... yazılı taşı Çin hükümdarı *Kwts'tt* (zamanında) Türkler diktiler"
- (2) ('*YK*) [Yaklaşık 15 harflik eksiklik] (*ZK?*) *trwkc βγγ nw''r γ'γ'n 'wskwop'r ckn'cw mγ'n* "O zaman ki.... Bey *Nivar Kağan*. Sonra *Mahan*."
- (3) (*tykyn pr*) [*w*] (*γ'γ'n wy'k*) *w'(s)t '(X) RZY nwkr ZK βγγ mwγ'n γ'γ'n 'PZY βγγ mγ'n tyky(n)* "-*tegin* kağan olduktan beri, Bey *Muhan Kağan* ve Bey *Mahan Tegin*"
- (4) [5-6 harflik eksiklik; belki *cyw'nt?*] (*pystrw?*) *k'w 'wrt's'r prw prm 'nyt'k 'βc'np 'swšwyn'ytt wm' [t'nt]* "(bundan) sonra (onlar) uzun bir zaman bütün dünya için kurtarıcı oldular"
- (5) [25 harflik eksiklik] (*t 'XRZY n*)*wkr cyw'nt pystrw βγγ m [wγ'n γ'γ'n]*
"..... Sonra işte bundan sonra, Bey *Muhan Kağan*"

B II

- (1) [35-40 harflik eksiklik] (w) k'w βγγ s'r pwrsty rty nw(k)r (k...) [...] " [... öldü. Ve...] tanrıya sorar, ve sonra..."
- (2) [30-35 harflik eksiklik] ('YK ?) ş'dpyt trγw'nt γwrγ'p( )ynt twδwnt s(nk) [wnt] "..... O zaman şadapıtlar, tarhanlar, kurkapınlar, tudunlar, sengünler"
- (3) [10-12 harflik eksiklik] (t rty pyšt) rw (...t ?) [8-10 harflik eksiklik] y tw' γwysr 'XY mwγ'n γ'γ'n pr'yt rty (...) " [uygun gördüler (?)] ve sonra [ona şöylece hitap ettiler]: 'Ağabeyiniz *Muhan Kağan* öldü. Ve..."
- (4) [Yaklaşık 15 harflik eksiklik] K(S)Pw ('n) [β](γ)t δ'r [t rty n'β] (cy)h şyr'k p'rtw δ'rt rty ms 'kdry tγw βγγ mγ' [n] "... o iyi para dağıtmıştır ve halkı iyi beslemiştir. Ve böylece şimdi siz, *Bey Mahan*."
- (5) (tyk) [yn] γ [şywny ...] (...) δ(.....) rty [8 harflik eksiklik] (δ'rt rty) 'pw 'nγwncyδ γşywny n'β(c)yh p'r rty nw(k) [r] "-Tegin, ... öyle bir hükümdarsız olarak halkı besle! Ve şimdi"
- (6) (βγγ mγ'n ty) [kyn 25 harflik eksiklik s](γ) wn ptγwştw δ'rt rty γrγwşk srδy (.) [...] (w'št ?) "Bey *Mahan Tegin* ..... o bu sözleri işitti ve Tavşan yılında ... tahta çıktı (?)"
- (7) (wγwşw ?) srδ (γş)y(wny.) [15 harflik eksiklik βγγ t'sp'r] (γ'γ'n) k'w βγγšt s'r pwrst rty pystrw ş'dpyt trγw ['nt] "altı (?) yıl hüküm sürdü .... *Bey Taspar* (?) *Kağan* Tanrılara sordu Ve sonra şadapıtlar, tarhanlar"
- (8) γwrγ'p'ynt (snk) [wn]t (twδ) [w] nt ('PZY) [...] (.n) < oku [γ'γ] ('n)? < wk [wrt pt] (s) dtw δ'rint rty nckr βγβwmy n < bu yazılış βγγ βwmy n yerinedir > γ'γ'n p'δy (s'r) [...] " kurkapınlar, sengünler, tudunlar, (kağanın) erkek akrabaları uygun gördüler. Ve sonra *Bey Bumın Kağan*'ın ikametgâhına (= *Bumın Kağan*'ın mezarının bulunduğu tapınağa) hitap etti"
- (9) (δ'rt kt?) [...] t rty βγ[y βγwm] (yn γ'γ'n) pr(m)'t δ'rt (k)t 'yβ βγ' t'sp'r γ'γ'n wsn RBk (') "şöylece: ['bak!]. Ve *Bey Bumın Kağan* buyurdu: 'Ey *Bey Taspar Kağan*, yapmalısınız ..... büyük kurtuluşu için"
- (10) [20 harflik eksiklik] (.t) [...] (..) rt(y) (w'n'w ?) pr(m)'tw δ'rt RBkw nw(h) snk' 'wst rty 'YK nw(k) [r] "..... ve o buyurdu: Yeni, büyük bir *samgha* (budhist cemaati) meydana getir! Ve sonra o zaman"
- (11) [yaklaşık 20 harflik eksiklik] (.npş?) [8 harflik eksiklik] rty βγ' < bu yazılış βγγ yerinedir > t'(sp'r) γ'γ'n tr('γ)t 'cw npyšnt cw krmw ('ncy'k?)

[h] “ [.....] ve Bey *Taspar Kağan* kederlendi, ne torunlarından yetenekli (?) biri vardı”

- (12) [yaklaşık 40 harflik eksiklik] (...) *cu γwry (') p'ynt cwty wkwrt cw n'βcy' kh '(st't ?)* “ [.....] ne kurkapınlardan, erkek akrabalarından, halktan bir kimse vardı”
- (13) [yaklaşık 40 harflik eksiklik] (*y*) *β'r'k 'sp'δy'n (wr'yt) 'yt myδ 'nβyt δ'r'nt* “.... ve süvari savaşçılar ganimeti (?) böylece taksim ettiler”
- (14) [yaklaşık 40 harflik eksiklik] (*sywn*) *ptywšt w δ'r'nt rty cyw'nt pyštrw* [...] “ [....] onlar (bu) sözleri işittiler ve bundan sonra [.....]”
- (15) [yaklaşık 40 harflik eksiklik] (...*tw*) *δ'rt (...t) rty c'n'w δw' γšywnk* “ [....] o ..... Ve iki hükümdar olarak”
- (16) [yaklaşık 40 harflik eksiklik] (...*tw*) *δ'r'nt rty (...)* *šry'k βrt pδ m'tnt rty* “ [.....] onlar .... ve .... bilgi dolu idiler ve”
- (17) [yaklaşık 40 harflik eksiklik] (...*n'βcy'kh ?* .....) *p(tsyt'k?) 'sp'δ m(...)* “... halkı (?) .... atlı ((?) bir ordu ....”
- (18) [yaklaşık 40 harflik eksiklik] (... *wyškrtw?*) *δ'r'nt (...)* “ [....] zaptettiler (?) ...”
- (19) [yaklaşık 40 harflik eksiklik] (....) *δw' šyryw(šit)w m'(t)['nt]* “ [.....] onlar ikisi dost idiler”

B III

- (1) [yaklaşık 40 harflik eksiklik] (*.k?*) *šry'k krt (k) ['krtw?]* *δ'rt rt[y ...]* “ [.....] bir çok iyi işler başardı. Ve ....”
- (2) [yaklaşık 40 harflik eksiklik] (*s*) *δtw (δ'r'nt) šyr'k (šy)r'k krtk 'βry(t) [δ'r'nt?]* “ [.....] onlar beğendiler ‘çok iyi işler’ (diye) övdüler”
- (3) [yaklaşık 40 harflik eksiklik] (.... *'cw?*) *[n'β](c)yh mrt(γm)'k 'st't 'XRZY (βγγ m)[γ'n tykyn?]* “ [.....] halk arasında yapabilecek (yetenekli ?) bir kimse var mıydı. Ve Bey *Mahan Tegin* (?)”
- (4) [yaklaşık 40 harflik eksiklik] (*'XRZY βγγ?*) [...] (*š*)*t (nws) < = 'ws, nws veya nys? > (.) wk' < = (p)wk' veya (') wk' ? > trγw'n 'YK (m)γ(?) [n tykyn]* “ [.....] Ve Bey (?) *Buka* (?) *Tarhan*, o zaman ki *Mahan Tegin*”
- (5) [Okunamayan harf izleri]